

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תיק 1034051/8

ב"ה

בבית הדין הרבני האזורי חיפה
לפני כבוד הדיינים:

הרב אברהם מאיר שלוש – ראב"ד, הרב אפרים בוגרד, הרב בן ציון טופיק

התובעת: [REDACTED]
נגד
הנתבע: [REDACTED]

הנדון: כתובה/פיצוי גירושין, שונות מבקש/משיב

החלטה

בפנינו תביעה לאכיפת הסכם.

תיאור העובדות:

א. הצדדים נישאו כדת ביום י"ג כסלו תשנ"ה (16.11.94) ולהם ארבעה ילדים משותפים.

ב. חיי הנישואין עלו על שרטון וביום ב' סיון תשע"ה (20.5.15) הגישה המבקשת תביעת גרושין וכתובה בסך עשרה מליון דולר.

ג. בדיון מיום כ"ב חשון תשע"ו (4.11.15) טענה המבקשת כי המשיב שרץ את דרכו עם אחרת ובהסכמת הצדדים קבע בית הדין בהחלטה מאותו היום כי הצדדים יופנו לבדיקת פוליגרף.

ד. בדיון מיום י"א אייר תשע"ו (19.5.16) התברר כי המבקשת נמצאה דוברת אמת, אך המשיב בחר להתעלם ולא ערך את הבדיקה, ובית הדין קבע מועד להוכחות.

ה. בדיון מיום כ"ח בשבט תשע"ח (13.2.18) הוצג לבית הדין דו"ח חוקר העשוי לחזק את החשדות המיוחסות למשיב. בית הדין ניהל הליך גישור במהלכו הצדדים וב"כ יצאו ושבנו לאולם בית הדין מספר פעמים, וכפי שמתועד בפרוטוקול. (שורה 58 שם).

ו. בית הדין הבהיר למשיב כי חתימתו על ההסכם תלויה בו בלבד ורק אחר שיבין היטב את האמור בהסכם. ב"כ הצדדים הוסיפו הערות להסכם וההסכם תוקן בהתאם כאשר הצדדים הצהירו שקראו את ההסכם והוא נחתם מרצונם החופשי (שורות 64-59 לפרוטוקול הדיון)

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

- ז. כאמור, המשיב היה מיוצג על ידי ב"כ, ולא עוד אלא שאף אחות המשיב הצטרפה לשלב הסופי של גיבוש ההסכם בהסכמת המבקשת (שורה 61 שם).
- ח. בהתאם להסכם המשיב יעביר את מחצית הדירה למבקשת כנגד תביעת הכתובה וכן יקבל סך מאה ושבעים אלף ₪ הנמצאים בחשבון המשותף. בנוסף נקבעו מזונות לילדים והוסכם על מחיקת כל ההליכים בערכאה אחרת.
- ט. והנה לדברי המשיב בטרם יבשה הדיו מהסכם הגירושין כבר נמלך בדעתו לבטל את ההסכם ולאחר שמצא ב"כ חילופי הגיש ביום י"ח אדר תשע"ח (5.3.18) תביעה לביטול ההסכם באמצעות ב"כ שלא נכח בדיון.
- י. לטענת המשיב, ההסכם נחתם תחת לחץ וחשש שיתחייב במלוא הכתובה, ומאחר וטרם התגרשו מבקש הוא לבטל את ההסכם.
- יא. בהחלטה מיום י"ט אדר תשע"ח (6.3.18) דחה בית הדין במדוכיה של אבן וברזל את בקשת המשיב, שהרי כאמור המשיב היה מיוצג, יצא מספר פעמים להתייעצות, ואף נעזר באחותו, ולא יתכן כי ב"כ חדש שלא נכח בדיון יגרר אחר טענות המשיב.
- יב. המשיב הגיש ערעור על החלטת בית הדין, ובית הדין הגדול בהחלטה מיום כ"ד ניסן תשע"ט (29.4.19) דחה את טענת המשיב כי היה בלחץ, אך הסכים כי ההסכם אינו חל אלא בשעת סדור הגט.
- יג. המבקשת פנתה לערכאה אחרת בבקשה לקבוע כי ההסכם בתוקף ללא קשר לגירושי הצדדים, ובהחלטה מיום כ"ד אלול תשע"ט (24.9.19) נקבע כי ההסכם תלוי בגירושין ומשכך סעיפי ההסכם טרם נכנסו לתוקפם אולם הם בני תוקף המותנה בהשלמת מעשה גירושין.
- יד. המשיב חזר ועתר לבית הדין הגדול כי יקבע שההסכם כפוף לגירושין בהסכמה בלבד ולא בעקבות פסק דין, אך בהחלטה מיום כ"ה כסלו תש"פ (23.12.19) בית הדין הגדול דחה את בקשתו.
- טז. ביום ב' סיון תשע"ט (5.6.19) הגיש המשיב בקשה לפסילת הרכב אך בקשתו נדחתה בהחלטה מיום ג' סיון תשע"ט (6.6.19).
- טז. המשיב ערער על ההחלטה, ובית הדין הגדול בהחלטה מיום י"א שבט תש"פ (6.2.20) קיבל את בקשתו והורה על העברת התיק להרכב אחר על מנת שיכריע בתביעת הגירושין.
- יז. בהתאם לאמור הצדדים הופיעו בהרכב דיון ביום כ"ה סיון תש"פ (17.6.20) לאחר למעלה מחמש שנים בפירוד (!!) אך המשיב בקש שלוש בית. בסופו של דבר

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הסכים המשיב לעצת בית הדין כי במידה ושלום הבית אותו מבקש לא יעלה יפה יתגרש בהסכמה בתום חודשיים. (שורה 77 לפרוטוקול).

יח. ב"כ המשיב הגדיל לעשות וטען 'אני לא רואה טעם לחודשיים הללו .. יש לפתור את הבעיה של הכתובה ... שיהיה גבול מסוים לכתובה'. (שורה 89 – 92 שם) ומשכך הוסכם כי יסודר גט בו ביום והכתובה תדון לאחר מכן בגבול שיקבע בית הדין. (החלטה מיום כ"ו סיון תש"פ 18.6.20).

יט. ביום ט' תמוז תש"פ (1.7.20) הגיש המשיב בקשה לביטול גט באמתלא של ביטול הסכם אך בית הדין בהחלטה מיום י"ג תמוז תש"פ (5.7.20) דחה את הבקשה שהרי בדיון כלל לא בא זכרו של הסכם קודם שהיה או לא היה בין הצדדים, ואפילו משל לא היה, למעט הגבלת גובה תביעת הכתובה.

כ. המשיב לא אמר נואש ופנה לבית הדין הגדול בבקשה לביטול הגט, אך בית הדין בהחלטה מיום י"ג טבת תשפ"א (28.12.20) הבהיר את הפשוט למתבונן כי כוונת בית הדין דידן היתה שלאחר סדור הגט יבחן בית הדין את טענות הצדדים לרבות הסכם הגירושין, וככל שיבוטל ההסכם, או אז תישמע תביעת הכתובה לגופה.

כא. בית הדין הגדול שנה ופירש את דברו בסיום ההחלטה כדלהלן - 'הדברים ברורים שלאחר סדור הגט רשאים הצדדים להעלות כל בקשה ובית הדין ידון בה ובכלל זה גם בתוקפו של ההסכם'. משכך הורה בית הדין הגדול כי יש להכריע במחלוקות לגופן.

כב. בהתאם להחלטת בית הדין הגדול הופיעו הצדדים ביום ב' אב תשפ"א (11.7.21) ובית הדין הבהיר כי יש לדון על תוקף ההסכם, ורק במידה ויבוטל ההסכם יש לדון בכתובה (שורה 2 לפרוטוקול).

כג. ב"כ המבקשת טענה כי כבר פעלה בהתאם להסכם, ביטלה תביעות שהתנהלו בערכאה אחרת לרבות תביעת המזונות, וכי ההסכם הינו מאוזן שהרי מחצית הבית הינה כארבע מאות וחמשים אלף ₪ לכל צד, וכנגד העברת חלקו של המשיב למבקשת קיבל מאה ושבעים אלף ₪ מהחשבון המשותף ונפטר מהכתובה. עוד ציינה כי המשיב עצמו שילם מזונות לילדים כפי שקבע בית הדין בהסכם.

כד. מנגד טען המשיב כי עמדת בית הדין היתה שיש לדון בכתובה ומזה הבין שההסכם בטל שהרי ההסכם סותר את חיוב הכתובה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

דיון והכרעה:

כאמור בהתאם להחלטת בית הדין הגדול מיום י"א שבט תש"פ (6.2.2020) הצדדים הופיעו בבית הדין דיון לדיון בתביעת הגירושין בלבד, וכפי שמודגש בהחלטת בית הדין הגדול. ענין ההסכם שהיה או לא היה בין הצדדים לא הוזכר כלל בדיון, אף לא ברמיז הרומז על האריש, ובית הדין התייחס רק לתביעת הכתובה והרכוש. (שורות 180-181 לפרוטוקול מיום ב' אב תשפ"א (11.7.21)).

לפיכך אין מקום לטענת המשיב כי אחר שנקבע דיון בכתובה הבין מכללא שההסכם בטל, שהרי זה עצמו היה תלוי ועומד וטרם נדון כלל, וככל שיתברר שאכן ההסכם בתוקף אין מקום לתביעת הכתובה, ורק במידה וההסכם יבוטל אז ידון בית הדין בתביעת הכתובה לגופה, וכפי שאכן מודגש בהחלטת בית הדין הגדול מיום י"ג טבת תשפ"א (28.12.20).

גם מפרוטוקול הדיון בבית הדין הגדול עולה כי המשיב עצמו הבין והסכים שבית הדין ידון ברכוש ובכתובה (שורה 47 לפרוטוקול) וכפי שהבינה המבקשת עצמה (שורה 140 שם) ובית הדין הגדול סיכם וקבע 'אז הכל בא על מקומו בשלום' ונמצא שלא היה מקום להגשת הערעור ובית הדין אף נדרש לחיוב הוצאות משפט שבסופו של דבר לא הושתו על המערער.

ביטול הסכם בטענת אונס ואי הבנה

לגופו של ענין, טענת המשיב כי ההסכם נעשה בעטיו של נח"ץ אינה ממין הטענה כלל, שהרי המשיב היה מיוצג, נכנס ויצא מספר פעמים להתייעצות (שורה 58) ב"כ אף השתילו הערות להסכם (שורה 62 שם) ובית הדין הדגיש למשיב כי ההסכם תלוי בהבנתו והסכמתו בלבד (שורה 60 שם).

בפסק הדין לאישור ההסכם חזר וציין בית הדין כדלהלן:

בית הדין מבהיר בזאת שהצדדים וב"כ יצאו מספר פעמים להתייעץ לענין ההסכמות ורק לאחר שנתנו הסכמה מלאה ובית הדין חזר והסביר את ההסכם גם בפני אחות הבעל, הצדדים חתמו על ההסכם.

ופסק מרן בחושן משפט (סימן סא סעיף ג) 'מי שטען על כתובת אשתו ... שלא הבין כשקרא החזן הכתובה והתנאים אין שומעין לו'. והרמ"א פירש זאת שנית (סימן סו סעיף ג) ע"ש. (וראה עוד חו"מ מה-ג) ובכנסת הגדולה (אבן העזר סימן סו בהגהות בית יוסף אות לט) כתב שאף מי שמפקפק בזה הינו במקום שהעדים חתמו ולא הבעל אבל כאשר הבעל עצמו חתם וודאי שחתימתו מחייבת וכן הכריע מרן הראש"ל זצ"ל ביביע אומר (חלק ג סימן ג) וראה עוד ברמ"א (סימן מה סעיף ג) ובמקום אחר הארכנו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

זאת ועוד אחרת, הכריע הרמ"א בחושן משפט (סימן כב סעיף ג) מי שמחויב להישבע, ואמר לפני בית דין איני רוצה להישבע אלא לשלם, ויצא חוץ לבית דין אינו יכול לחזור בו דזה הוי גמר דין דידיה ע"ש. וכתב הסמ"ע (סק"כ) שהוא הדין לכל דבר שקבל על עצמו בעל דין בפני הבית דין, שאינו יכול עוד לחזור בו וזהו גמר דין ע"ש.

והרב ציץ אליעזר (חלק טו סימן נג) למד מזה בקל וחומר שאין אדם יכול לחזור בו מהסכם שאושר בבית דין, שהרי אם מהסכמה שבעל פה אינו יכול עוד לחזור, קל וחומר במקום שהעלה את הסכמתו על הכתב וחתם עליה בפני בית הדין. ואף שכתב שם הרמ"א שיש חולקים, הרי זה כסתם ואחר כך מחלוקת שהלכה כסתם. (א"ה, אף בדברי הרמ"א דינא הכי, כמבואר בש"ך יורה דעה סימן רמב בקיצור הנהגת איסור והיתר דין ה').

ואפשר שבנדון זה שקבל על עצמו בכתב וחתם על כך גם החולקים וסוברים שיכול אדם לחזור בו ממה שקבל על עצמו בבית דין, הן הם יודו שכאשר הציג את הסכמתו כתובה וחתם עליה בפני בית הדין שאינו יכול עוד לחזור בו עכת"ד. (ועיי' בדברי הרמ"א שם סו"ס א', וברש"י יומא (עג:) בד"ה שנאמר במשפט יכדין שאינו חוזר ודו"ק).

בהתאם לכל האמור, יש לדחות את כל טענות המשיב אודות ההסכם וכפי שגם נדחו במדוכיה של אבן וברזל הן בבית הדין האזורי בהרכב קמא, והן בבית הדין הגדול וכבר יצאנו ידי חובתנו בדחיית טענה זרה זו, וכל מעשה תוקפו גבורתו של הסכם הגירושין שריר בריר וקיים.

הן אמת, כי המשיב בקש לבטל את ההסכם עוד בטרם התגרשו הצדדים, ומשכך התקבלה החלטה בערכאה אחרת הנשענת על חוות דעת בית הדין הגדול כי החיובים שבהסכם טרם נכנסו לתוקפם עד הגירושין, אך עם זאת הודגש שם כי החיובים ברי תוקף בכפוף להשלמת מעשה הגירושין, ומאחר ובסופו של דבר הצדדים התגרשו הסכם הגירושין נכנס לתוקף.

ביטול הסכם בטרם הגירושין

והנה, הסכמת הפוסקים כי ניתן לבטל הסכם גירושין כל עוד הצדדים לא התגרשו כמבואר בפסקי דין רבניים (חלק י עמוד 131) וכדלהלן:

כל עיקרו של ההסכם בא להסדיר את העניינים של בני הזוג העומד להתגרש, על אחר הגירושין, וכל עוד שלא התגרשו לא הגיע בכלל זמן ביצוע ההתחייבות, ואין בכך התחייבות ממשית כלל לפני הגירושין. ועל כן כשמישהו מהצדדים חוזר בו מהסכמה לגירושין, אין כלל מקום לדון לחייבו בחיוב הכספי שבהסכם הגירושין, שהחיוב אינו בר תוקף כלל לפני הגירושין, אלא אם כן הובהר בפירוש שההתחייבות הכספית חלה מיד, או שזה מובן מאילו שההסכם הכספי תוקפו לחול מיד.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

וכיוצא בזה מבואר בשורת הדין (חלק ז עמוד שי) כי הדעה המקובלת בין דייני ישראל לדורותיהם היא שסעיפי הסכם הגירושין קשורים לביצוע הגט בפועל, ואינם ניתנים לאכיפה בטרם סדור הגט, אלא בנושאים מיוחדים כגון מזונות הילדים והחזקתם או בתנאים מוגדרים כגון שהתחייבות בוצעה בפועל, או כאשר נקבע בהסכם עצמו מועד ביצועו של סעיף אף בטרם הגט ובלי קשר אליו ע"ש.

אמנם כאשר הצדדים כבר פעלו בהתאם להסכם, נראה שלא ניתן עוד לבקש את ביטול ההסכם וכפי שמתבאר בפסקי דין רבניים (חלק ג עמוד 169 חלק ה עמוד 212 / 214 וחלק יא עמוד 91 ועוד) והכא נמי בנדון דידן ששני הצדדים פעלו בהתאם להסכם הן בביטול תביעות בערכאה אחרת והן בתשלום מזונות ששילם המשיב בהתאם להסכם.

ואף גם זאת, דעת נבון לנקל שיש מקום לחלק אם בקשת ביטול הסכם הינה כנה מתוך כוונה לשוב ולשקם את הנישואין ולבחון שלום בית, לבין בקשה לביטול הסכם שכל כולה רק על מנת לערוך 'מקצה שיפורים' בהסכם, כנדון דידן בו פני הצדדים היו לגירושין, ובקשת המשיב לביטול הסכם הינה כדי לשפר את תנאי ההסכם וכפי שרמז בית הדין בדיון מיום כ"ה סיון תש"פ (17.6.20), ומאחר וכך אין מקום לביטול ההסכם.

וכן מפורש בפסק דין בית הדין הרבני הגדול (5830/ס"ג התפרסם בשורת הדין כרך י עמוד תקמז) וכדלהלן:

אף שמסקנות פסקי הדין הרבניים (הנוכרים) כי כל עוד לא התגרשו הצדדים רשאי כל צד לחזור בו מההסכם, היינו דוקא כאשר צד החוזר אינו מעוניין בגירושין ומבקש שלום בית, אבל כשעדיין מבקש להתגרש אלא שחפץ לשפר את תנאי הגירושין אין זה קשור למסקנות פסקי הדין.

גם אם ההסכם יפעל רק עם גירושין הצדדים מכל מקום ההתחייבות הממונית והרכושית כבר חלה ותפסה ואי אפשר לחזור ממנה. הרי זה דומה למתחייב בקנין לתת לחברו סכום כסף כאשר ירכוש דירה, התחייבות זו חלה והמתחייב אינו יכול לחזור בו אלא שזמן הפירעון יתעכב עד שחברו ירכוש דירה.

גם אם זמן ביצוע התחייבות הצדדים הוא בזמן הגט אך ההתחייבות קיימת כבר מעכשיו ואי אפשר לחזור ממנה לפיכך ההתחייבות חלה וזמן ביצוע הינו מרגע הגט מתי שיהיה. אילו היה מצב של חזרה לשלום בית אז יתכן שכשבטלה כוונת הגירושין ישתנה הדין אך כשפני הצדדים לגירושין והחזרה מההסכם רק לשפר את תנאי הגירושין הרי שההסכם נשאר בתוקף וזמן ביצועו עם סדור הגט.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ודון מינה לנדון דידן, שהרי הצדדים הגיעו לסוף דרכם זה מכבר, ואף שסדור הגט התעכב בטענת 'שלום בית' אך ברור שאמתלא זו היתה רק לעכב את הגט מחמת תביעת הכתובה שריחפה על ראשו של המשיב וכפי שרמז ב"כ המשיב בדיון (שורה 91 לפרוטוקול מיום כ"ה סיון תש"פ 17.6.20) ומאחר ובסופו של דבר הצדדים התגרשו כדת הרי שמעת סדור הגט חל הסכם הגירושין.

ובלאו הכי יש לומר כי הסכמות הצדדים בענין מזונות הילדים כמו גם ההסכמות אודות משמורת הילדים הנוגעות לטובת הילדים אינם קשורות כלל לסדור הגט בפועל ונכנסות לתוקפם לאלתר מיד עם אישור הסכם הגירושין ללא קשר לביצוע הגט וכמבואר בפסקי דין רבניים (חלק י עמוד 124 וחלק יא עמוד 155).

אמור מעתה, כל מעשה תוקפו וגבורתו של הסכם הגירושין שריר וקיים ופרשת ההסכם הלוא הם כתובים וחקוקים במעשה בית הדין, ונכתב בספר.

לאור האמור מחליט בית הדין כדלהלן:

- א. הסכם הגירושין שאושר בבית הדין שריר וקיים.
- ב. בית הדין מחייב את האב במזונות הילדים מיום ב' אלול תשע"ח (13.8.18) בהתאם לאמור בהסכם. (שורה 47 לפרוטוקול)
- ג. כל תשלום מוסכם או מגובה באסמכתא ששילם האב מיום הנזכר יקוּזז מהחיוּב בסעיף ב'.

Click here to enter text.

ניתן ביום כ' באב התשפ"א (29/07/2021).

הרב בן ציון טופיק

הרב אפרים בוגרד

הרב אברהם מאיר שלוש –
ראב"ד

העתק מתאים למקור
יצחק היקינד, המזכיר הראשי
נחתם דיגיטלית ע"י הרב בן ציון טופיק בתאריך 29/07/2021 10:46